

UTDRAG ur
Prop 2012/13:1

Hälsovård, sjukvård och social omsorg

hon lever i hushållsgemenskap med och ändå få ekonomiskt stöd för kostnaden för sådan assistans, men den enskilde har då att räkna med besök av kommunen och tillsynsmyndigheten. Det gäller dock inte om den personliga assistenten är anställd av kommunen.

Kommunens rätt att besöka den insatsberättigade enligt *första stycket första punkten*, är inte avsedd som en åtgärd för tillsyn av insatsens utförande. Kommunens rätt att besöka den enskilde är i stället avsedd som en utredningsåtgärd på samma sätt som Försäkringskassans rätt att besöka en försäkrad enligt 110 kap. 14 § 2 socialförsäkringsbalken (SFB). Samma förutsättningar ska gälla för kommunen som gäller för Försäkringskassan enligt nämnda paragraf. För bedömningen av när ett besök kan anses behövas, hänvisas därför till förarbetena till den bestämmelsen. I *andra punkten* föreskrivs en rätt för tillsynsmyndigheten att utföra tillsynsinspektion av verksamheten i bostaden.

Paragrafen ger inte stöd för myndigheterna att tvinga sig in i bostaden. Konsekvensen av att tillträde nekas är i stället att det ekonomiska stödet kan dras in eller sättas ned enligt andra stycket. Det får ske om den enskilde vid upprepade tillfällen utan giltig anledning nekar någon av myndigheterna att göra besök och om den enskilde har blivit informerad om påföljden. Med giltig anledning avses exempelvis att den enskilde är allvarligt sjuk eller har angelägna åtaganden som inte kan avbokas. Även andra boendes inställning till besök kan utgöra giltig anledning att vägra släppa in myndigheterna. Ledning för vad som kan utgöra giltig anledning kan hämtas från Försäkringskassans tillämpning av vägran att medverka vid utredningsåtgärder enligt 110 kap. 53 § SFB.

7.16.8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

9 a §

Ändringen innebär att paragrafens tredje stycke upphävs. Delar av stycket ändras och flyttas till 9 c och 9 d §§.

9 c §

Paragrafen är ny och ersätter delvis 9 a § tredje stycket som upphävs. Till skillnad från vad som föreskrevs i 9 a § tredje stycket kan en enskild själv lämna ersättning till någon som han eller

9 d §

Paragrafen är ny och ersätter delvis 9 a § tredje stycket som upphävs. I paragrafen anges vissa krav för att ersättning för assistans ska anses som sådana kostnader som den enskilde kan beviljas ekonomiskt stöd för enligt 9 § 2. I *första punkten* föreskrivs en åldersgräns för personliga assistenter. Enligt *andra punkten* måste en assistent vara bosatt inom EES-området. Assistenten ska anses bosatt där han eller hon har sitt egentliga hemvist, vilket ska ha samma betydelse som i socialförsäkringsbalken. I *tredje punkten* krävs att assistansen inte utförs av

någon som saknar förmåga att utföra arbete som personlig assistent. Arbetsförmågan ska vara helt nedsatt och orsakad av ålderdom, sjukdom eller liknande. Någon viss övre åldersgräns avses inte, utan det får avgöras från fall till fall om den enskilde har förmåga att arbeta. I fråga om nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom hänvisas till Försäkringskassans tillämpning av uttrycket där det förekommer i samband med förmåner enligt SFB. Med liknande orsaker avses exempelvis funktionsnedsättning hos assistenten. Kravet i *fyjärde punkten* gäller, till skillnad från vad som tidigare har föreskrivits i 9 a § tredje stycket, även om assistenten inte är anställd av den insatsberättigade själv. Allt arbete som utförs av en personlig assistent ska tas med vid beräkningen av arbetad tid, oavsett för vilken insatsberättigad arbetet utförs.

11 a §

Paragrafen är ny och reglerar en uppgiftsskyldighet för den som är arbetsgivare eller uppdragsgivare för en assistent angående vissa förhållanden som rör assistenten och den enskilde som assistenten arbetar för. Skyldigheten gäller även om arbetsgivaren har tystnadsplikt enligt avtal med assistenten eller den insatsberättigade. Med uppdragsgivare kan avses dels den som anlitar en assistent genom bemanningsföretag och dels den som anlitar en assistent som bedriver enskild näringsverksamhet.

13 §

I *andra stycket* införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om villkor för tillstånd. Bestämmelsen har preciserats efter *Lagrådets* påpekande om behov av förtydligande.

15 §

Paragrafen innehåller vissa uppgifter för kommunen inom området för stöd och service till vissa funktionshindrade. I paragrafen har det införts tre nya punkter med informationskyldighet för kommunen. Skyldigheten i *nionde punkten* att underrätta Försäkringskassan avser vissa beslut som kommunen fattar. Undermålskyldigheten är inte en sådan anmälningsskyldighet som avses i bidragsbrottslagen (2007:612). Anmälningsskyldigheten i *tionde punkten* gäller omständigheter som rör användningen av assistansersättning, och

anmälningsskyldigheten i *elfte punkten* avser omständigheter beträffande den som har tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans. Kommunen kan få kännedom om omständigheter enligt tionde och elfte punkterna genom uppgifter som framkommer i kommunens handläggning av ärenden och verksamheten i övrigt, men också i vissa fall genom uppgifter från allmänheten, om sådana upplysningar har tillräcklig tyngd. Anmälningsskyldigheten innebär att kommunen kan lämna ut uppgifterna utan hinder av eventuell sekretess. Övriga ändringar i paragrafen är endast redaktionella.

23 §

Ändringen i *första stycket* är endast redaktionell.

Andra stycket är nytt och innebär att endast den som med hänsyn till ekonomiska förhållanden och andra omständigheter visar sig lämplig att bedriva verksamhet får meddelas tillstånd. Den som söker tillstånd har bevisbördan för att lämplighetskravet är uppfyllt. Ekonomiska förhållanden avser sökandens ekonomiska skötsamhet i fråga om redovisning, betalning av skatter och arbetsgivaravgifter och liknande. Omständigheter i övrigt som har betydelse vid lämplighetsprövningen är bl. a. kompetens, utbildning och erfarenhet av betydelse för verksamheten, kunskaper om de krav som ställs på verksamheten enligt gällande föreskrifter samt tillgång till kompetent administrativ och ekonomisk förvaltning. Även fysiska personers personliga lämplighet, såsom eventuell tidigare brottslighet bör vägas in i bedömningen. Om ett tillstånd för samma sökande, eller någon annan i personkretsen som ska prövas, tidigare har återkallats bör det kunna påverka bedömningen av lämpligheten. För att definiera den personkrets som ska lämplighetsprövas har samma avgränsning använts som i yrkestrafiklagen (2012:210).

Ändringen i *tredje stycket* innebär att kommuner som bedriver verksamhet med personlig assistans ska anmäla verksamheten till tillsynsmyndigheten, på samma sätt som kommunerna ska anmäla annan verksamhet enligt paragrafen.

24 §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen riktar sig endast till den som har tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans. En enskild

insatsberättigad har fortfarande möjlighet att anlita olika assistansanordnare för olika tider och tillfällen om han eller hon så önskar. Tillståndshavaren förhindras från att begränsa sitt åtagande gentemot en enskild insatsberättigad till vissa tider eller insatser. Skyldigheten gäller inte om tillståndshavaren har särskilda skäl för att inte tillhandahålla all assistans. Härmed avses i första hand oförutsedda händelser som exempelvis akuta sjukfall som små assistansanordnare saknar förutsättningar att ha beredskap för. Kommunens skyldighet enligt 9 § 2 att tillhandahålla assistans till den som behöver det begränsas inte till följd av denna paragraf. Ett tillstånd kan återkallas enligt 26 g § om skyldigheten inte efterföljs. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

26 §

Ändringen i *första stycket* innebär att tillsynen även omfattar granskning av att tillståndshavare uppfyller det lämplighetskrav som föreskrivs i 23 § för att någon ska meddelas tillstånd. Tillsynen är avsedd att omfatta samtliga personer som ska lämplighetsprövas enligt 23 § andra stycket. Ändringen i *andra stycket* innebär att den i det stycket föreskrivna begränsningen för när återkallelse får användas inte ska gälla den nya återkallelsemöjligheten i 26 g § tredje stycket.

26 f §

Ändringen är endast en följdändring.

26 g §

Tredje stycket är nytt. Genom bestämmelsen införs nya grunder för återkallelse av tillstånd. Tillsynsmyndigheten kan härigenom ingripa också mot sådana företeelser som inte påverkar enskildas möjlighet att få de insatser de har rätt till, utan även vid annan misskötsamhet hos tillståndshavaren. Grund för återkallelse är dels om tillståndshavaren inte kan anses lämplig att bedriva verksamheten, och dels om tillståndshavaren inte uppfyller skyldigheten att tillhandahålla assistans enligt 24 §. Skäl för att anse att en tillståndshavare inte är lämplig är exempelvis att det förekommit brottslighet, underlåtenhet att betala skatt och arbetsgivaravgifter eller bristande redovisning i verksamheten. Även sådant som underlåtenhet att uppfylla föreskriven uppgiftsskyldighet kan

motivera att lämpligheten ifrågasätts. Lämplighetsbedömningen är avsedd att motsvara den bedömning som görs vid tillståndsprövning enligt 23 § och omfatta samtliga personer som anges i den paragrafens andra stycke.

27 §

Enligt den nya *nionde punkten* får ett beslut om indragning eller nedsättning av ekonomiskt stöd enligt 9 c § andra stycket överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2013. De nya föreskrifterna i 9 d § 1 och 2 tillämpas inte i fråga om personliga assistenter som har anställts före ikraftträdandet. Föreskrifterna ska dock tillämpas från ikraftträdandet i fråga om de assistenter som anlåtats på annat sätt än genom anställning.

De nya föreskrifterna om tillsyn och återkallelse av tillstånd ska gälla även för de tillståndshavare som har meddelats tillstånd före ikraftträdandet. Bestämmelserna har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* har anfört.